

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Národnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Vojska ali mir?

Odgovor na to vprašanje dalo bode razpletenje stvari, ki se te dni godé pred Ulcinjem na Črnogorskej meji. Tam je zbrana evropska flota in s silo terja rešitev črnogorskega vprašanja; tam je tako rekoč približala se užigalnica smodniku. Skoro se mora odločiti, ali se Turčija Evropi udá, in se orijentalno vprašanje še za nekaj let na pol rešeno ostavi, ali pa pokne zopet grozna puška, katere pok se morda bode odzival tudi zunaj orijenta.

Ulcinj (tudi Osinj, Dulcigno) je malo primorsko mesto z lukó. Nekdaj je bilo srbsko, potem benečansko morskó pristanišče za ladije; kasneje je bilo zavetje pomorskih razbojnikov, ki so tu svoje ladije imeli. V zadnji vojski so ga Črnogorci pod vojvodom Plamencem z naskokom ali šturmom vzeli po krvavem boji, ali potem zopet zapustili. Vendar, ker je bilo mesto osvojeno od Črnogorcev, prisojeno jim je bilo tudi na berlinskem kongresu. Zdaj ga pa Albanci, ali prav za prav Turki niso hoteli Črnogorcem izročiti. Tako se prepir vleče že dve leti. Črnogorci bi ga bili pač lahko tačas še enkrat z orožjem v roki vzeli. Ali tega niso hoteli. Rekli so: Evropa nam je Ulcinj prisodila, ako ga nam Turčija ne da, temuč Albance ščuje na nas, potem Turčija kljubuje celej Evropi ne le nam. Če cela Evropa s svojimi sklepi na berlinskem kongresu nema toliko veljave in vpliva, da bi te svoje sklepe tudi Turčijo izvršiti prisilila, potem pa vsi njeni kongresi ne veljajo nič. Dokler se ne izkaže, ali hoče Evropa svojo besedo dejansko podpisati ali ne, tako dolgo bi bilo škoda vsake črnogorske rane. Res, Evropa, na čelu jej Gladstonejeva Anglija, se je odločila Turčijo siliti, naj izvrši berlinsko pogodbo. Vojne ladije vseh velevlástij so se zbrale pred Ulcinjem in bodo tvrdnjavo ter turške branitelje tega mesta morale bombardirati, če se Albanci t. j. Turki (kajti albanska liga je sleparija brez skrivne pomoči turške vlade) mirno ne udajo in pravilno ne izroče Ulcinj Črnogorcem.

Turčija je sicer, da se držimo izreka „Glasa Črnogorca“, dozda zatezala izročitev Ulcinja ravno tako, kakor lehkomišljen slab zarubljen gospodar zateza z vsemi mogočimi izgovori in sredstvi eksekutivno dražbo svojega imenja. Pa videti je, da se bode nazadnje vendar le udala. Vendar se namreč boji silne odgovornosti, ki jej naraste, ako se začne krvoprolitje zaradi Ulcinja, ki bi potem raztegnilo se brž na Grecijo, Rumelijo, Bolgarijo, Srbijo in tako skoro gotovo celó vnelo evropsko vojsko. Za mirno rešitev je tem več upanja, ker je, kakor se iz Londona poroča, tudi črnogorski knez nekoliko udal se, namreč da ne terja okrajev Grude in Dinoša, ako

mu Turčija le Ulcinj pravilno izroči. Tudi naj-novejša prememba ministerstva v Carigradu menda kaže, da se je sultan zbal še dalje igrati se z Evropo.

Vendar dokler se stvari ne zvrše, nij nič gotovega, ker Turčija je nepreračunljiv faktor. Dolgo pa ta napeta situacija ne more trajati. Mi bi rajše verjeli v to, da se bode naredil ali ohranil mir, ker vojske ne želimo, zlasti pa ne vojske, katera bi našla, kakor žalibog zdaj stvari stojé, našo Avstrijo — na strani vselej perfidne Nemčije!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 13. septembra.

Cesar je na svojem potovanju prišel dné 11. t. m. v Lvov, kjer ga je v dolgej vrsti čakalo duhovenstvo, društva, razni zastopniki in korporacije ter višji dostojanstveniki. Ko se cesar pripelje na kolodvor, bil je navdušeno in burno od ljudstva pozdravljen. Deželni maršal cesarja pozdravi poljski. V svojem govoru je cesarju naglašal, da Gališka trdnó stoji ter bode zmirom stala za svojega vladarja, kadar koli je bode potreboval. Navdušenje ljudstva do svojega vladarja da nij momentanno. Pod slavolokom so belo opravljene deklice cesarju sipale cvetlice. Cesarju vstopivšemu v mesto so se slovesno predali mestni ključi ter je cesarja ogovoril Lvovski župan Gnoinski. Cesarju se je potem predstavilo plemstvo. Grof Kasimir Krasicki je naglašal udanost poljskega plemstva do svojega vladarja in je nadaljeval: „Vaše Veličanstvo je izvolilo v svojej modrosti in pravičnosti priznati našo narodnost ter sankcionovati naš materini jezik v šoli, sodnji in uradu — zjedno besedo: Vaše Veličanstvo je pospeševalo vse, kar je na svetu nam najsvetejše. Naša srca so polna hvalečnosti do Vašega Veličanstva.“ Cesar se je zahvalil na iskreni izjavi lojalnosti poljskega plemstva.

Češki listi z Dunaja poročajo, da je vladi prišlo zopet na misel, nemški jezik kot „državni jezik“ s posebnim zakonom proglasiti dati in da je pripravljena za nagrado dati narodnostim vse možne jezikove koncesije, ako za tak zakon glasujejo. — Češki listi, so odločno zoper to, ker je proti duhu ravnopravnosti, da bi postava vzviševala nemški jezik. Dejansko uže je nemški jezik državni jezik, in ostane najbrž tudi še dalje, ali da bi se mu z zakoni ta privilegij dajal, zoper to se morajo Slovani upirati. Jednake pravice v zakonih.

Vnanje države.

Iz Carigrada poroča najnovejši telegram, da je sultan prvega ministra Kadri-pašo odstavil in Said-pašo na njega mesto posadil. Pismo sultanovo izreka upanje, da bode novi minister Said, v očigled nujnosti in važnosti položaja zadovoljivo rešil vsa vprašanja, ki so zdaj rešiti. Assim je imenovan za ministra vnanjih, Server za državnega svetovlastva predsednika, Reuf za trgovino, Kiamil za uk.

Ruski kancelar Gorčakov je mislil preživeti prihodnjo zimo v Parizu. Zdravniki so mu pa svetovali rajši iti v Florenco. „Jeden strah v Nemčiji je torej menj,“ pravi rusk list, ki to poroča, ker Nemci so se uže bali, da bo Gorčakov v Parizu zveze delal.

Albanci baje nehečo z lepa opustiti Osinja, nego pripravljeni so na boj zoper Rizo-pašo in Črnogorce. Iz Dobrovnika se javlja preko Pariza, da se je boj mej Albanci in turškimi rednimi vojaki uže pričel. Albanci da so baje za trenotek pustili neko položeno pred Osinjem, a turški vojaki so zasedli ono položeno. Albanci, ki so hoteli ono pozicijo zopet osvojiti, bili so od vojakov nazaj zapodeni in so zgubili več ranjencev. — Brez dvombe, da bodo Turki kake uporne Albance lahko ukrotili, če le hočejo, ali dozda niso hoteli in je morda še zdaj vse le komedija.

Srbski glavni zastopnik v Sofiji Sava Gruić je odpotoval v Filipopolj, da se osvedoči o vojni moči Vshodnje-Rumelije. Posvetuje se z ruskim glavnim konzulom knezom Čeretelevim ter ruskim vojaškim gentom stotnikom Ekom. „P. C.“ pripisuje potovanju Gruićevemu veliko politično važnost.

Turčijo je zadel zopet jeden udarec: Armenijci so se zoper njo vzdignili, ker so se naveličali turškega zatiranja ter krutega gospodstva. Vodja armenijskim vstašem je neki Maršimon. Porta pa zoper vstaše podpira neko zvezo Kurdov „kurdsko ligo“. Kurdi in Armenijci se namreč ne morejo videti.

Francoska „Republique Française“ hvali angleški prestolni govor in Gladstona, ter ostro napada Turčijo in pravi, da se vidi iz angleškega prestolnega govora, da se ne bo dalo ločiti črnogorskega vprašanja od grškega in da bodo evropske vlasti ravno tako posredovale za Grško kakor za Črnogoro.

V svojem zadnjem listu smo omenjali izjave nemškega poslanca Varnbüllerja, ki je trdil pred svojimi volilci, da je Rusija hotela pregovoriti Francijo, da bi obe državi napali Nemčijo, da je pa Waddington vse denunciral Bismarku. Iz Pariza se zdaj telegrafira, da je Varnbüllerjeva izjava neresnična, ker Rusija nigdar nij formalno diplomatskim potom ponudila Franciji zvezo, nego je v tem poizvedovala neka neuradna osoba. Berlinska „Post“ pa zagovarja Varnbüllerjevo izjavo ter pravi, da njegova trditev, da je namreč Waddington knezu Bismarku naznanil rusko ponudbo o zvezi, je umeti tako, da je hotel Waddington hoditi z Anglijo, Nemčijo ter Avstrijo ter je moral zato v Berlinu vse povedati posebno ker nij vedel, je-li Peterburška vlada ne bi sprejetja zveze od Francozov rabila samo za to, da bi Nemčijo potisnila na drug pot. „Republique Française“ pa pravi, da je vse Varnbüllerjevo govorjenje prazna izmišljenost.

Dopisi.

Iz Ljubljane 12. sept. [Izv. dop.] Naša uradna „Laib. Ztg.“ zdaj pa zdaj vendar prinese kak pameten članek, ki celo resnico pové. Tudi včeraj je priobčila na čelu lista polemiko z naslovom „Die Anwälte der Verfassungstreuen in Krain“, ki prav dobro zavrača

neumne napade ustavovernih nemških novin na dež. predsednika Winklerja. Članek pravi, da ima ustavoverna stranka na Kranjskem v du-najskih in družih novinah toliko braniteljev, da bi se jej moglo čestitati, ko bi ti branitelji ustavoverne stranke kranjske ne bili tako ne-rodni, da branijo nekaj, kar brambe ne po-trebuje, ker nij napadano. Zastonj se išče, katere pravice „Nemško-Kranjcev“ so bile žaljene. „Senzacionalnih popisov razmer na Kranjskem, lažij in zavijač, kakor jih vsak dan v (ustavovernih) novinah nabajamo, more se veseliti le tist publikum, ki o naših raz-merah ničesa ne ve, ali pa tisti ljudje, ki iz javnih listov le škandala iščejo. Pošteni Kranjci, naj bodo Nemci ali Slovenci, obračajo se od take zlorabe novinstva z nevoljo proč.“

Potlej se pa ustavovercem na Kranjskem pové, da nihče nema menj uzroka na Kranj-skem pritožiti se o tlačenji in pritisku, kot ustavoverna stranka. „Ona ima večino — kar nij bilo vselej — v deželnem zboru, v dežel-nem šolskem svetu, v trgovinske zbornici, v zastopu glavnega mesta dežele. Torej bi lahko druge vrednejše zastopnike in zagovornike našla, kakor take novinarje, ki na ta način pišejo. Če pa kranjske ustavoverne stranki samej dopadejo ti zagovor-niki in njih zagovorni način, potem je ona sama sebe obsodila.“

Tako govori uradni list. Ker pa nij no-bene dvombe, da ta omenjeni način pisanja in laganja v nemških ustavovernih listih kranj-skim ustavovercem popolnem do-pade, potem moramo mi konstatirati, da je tu uradni organ kranjske nemške usta-voverce obsodil. Saj je načelnik konstituci-jonalnega društva in jeden prvih vodij kranj-skih ustavovercev, dr. Schrey, dal dotičnemu agentu in kolportérju „Wien. Allg. Ztg.“ uže potem priporočilno pismo, ko je bil re-čeni list uže omazal se z znanima dvema lažnjivima člankoma o dež. predsedniku. Saj nijsmo nikdar še ni brali niti slišali, da bi bili kedaj protestirali proti vednemu laganju svojih najemnikov, temuč tako laganje v svo-jem organčku še zagovarjajo, namesto da bi dokazano si laž prosto popravili.

Teško je pač narodnjaku čitati nabroj važnih javnih zastopov, kjer imajo nemškutarji še zdaj večino, ker domisli se, kako je v kupčijsko zbornico pod prejšnjo vlado „golju-fija in sleparija“ večino spravila, a nič lepše nij ustavoverna večina za deželni zbor dose-žena. Upamo le, da črez dve leti ne bode uže nobene naštetih ustavovernih večin. Za to nas nij nobena skrb; samo da se pusti brez vladnega enostranskega vplivanja narodu voliti tako svobodno kakor se voli v družih državah brez Vesteneckov in brez bričev.

Iz Mozirja 8. sept. [Izv. dop.] Slo-vesnost sv. Cirila in Metoda ter spomin tisoč-letnice slovanskega jezika obhajala je mozirska čitalnica pretečeno nedeljo. Svečanost prazno-vala se je sè slovesno sv. mašo, pri katerej je g. M. Strašek o zaslugah in blagodejnem delo-vanju slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda govoril. Vihrajoče zastave na čitalničnem po-slopju in tudi drugod naznanjale so slovesnost, katere se je zvečer v čitalnici odlično število domoljubov domačih in vnanjih udeležilo. V go-voru g. predsednika Škofleka in potem g. J. Kotnika povdarjalo se je za Slovane važno in velezaslužno delovanje slovanskih blagovestni-kov sv. Cirila in Metoda. Pevski zbor je pri slavnostnem večeru v čitalnici svoje nalogi povsem pohvalno zadostoval. Razveseljeval nas

je z ubranim petjem, mej katerim so se vple-tali nagovori in razne napitnice, kar nam je prav živahen in zanimiv večer pripravilo ter nas za narodno stvar v nemalo. Lep pozdravni telegram od g. dr. Serneca v imenu celjske čit-alnice je slavnosti primerno pozdravil društvo. Domača godba je kratkočasila plesaželjni mladi svet, ki je v odličnih parih živahno rajal, mej tem ko so se drugi v prijateljskih razgovorih slovesnega večera radovali.

Iz Gradca 11. septembra. [Izv. dopis.] Mimogredno sem obiskal razstavo v Gradci in sem nameraval, nekaj časa tukaj ostati, da si ogledam ta nekdanj zaradi solidnosti hvaljeni Pensionopolis. Pa denes — po krajšem biva-nji tukaj nego sem mislil — sem uže do grla sit slavnega Gradca, in namenjen sem z ne-voljo odriniti dalje. Tudi drugi rojaki in vsi prišleci se enako pritožujejo kakor jaz. Graški gostilničarji, krčmarji, vsi prodajalci tukaj nesramno deró in skubejo tujce, ki pridejo razstavo gledat, da je grdo in da človek kar strmi! Dunajčanje so bili tudi dragi ob svojej razstavi, ki je bila vendar nekaj dru-zega kot ta graški bazarček, kjer prav za prav le vsak svoje razstavljeno blago cenó ali dragó prodati želi. Ali tako nesramno še Du-najčanje nijso prišle gledalce na razstavo odi-rati poskušali, kakor jih Gradčani, to ljud-stvo, ki toliko vpije in zmirom polna usta kulture ima! Vpiti, bedasto politizirati, da je zaradi jednega slovanskega plakata Nemštvo v nevarnosti, to znajo. Da je pa nedostojno več kot judovsko pretirane cene za tujce imeti, tega ne vedo.

Iz Žavca 10. septembra. [Izv. dop.] Bilo je 8. t. m. pozno na večer. Kladvo od-bije ravno 11. uro z našega zvonika, kar se zasliši žalostno doneči glas zvona, ki nam požar naznanja. Ob jednem zadoné gosto od-mevajoči ognje-klici ponočnega stražarja in tromba požarnih brambovcev se tužno oglasi, budeč na pomoč. V hipu je bilo vse na nogah, vsakdo je hitel gledat okolo hišnih oglov, da se prepriča, če li nij njega grozna nesreča zadela. Od vshoda je naznanjal ogromen blišč, da v jednej sosednjih vasij ogenj ljuti. Vshod-nji del našega trga je bil divno razsvitljen, ljudstvo hrumelo je od vseh stranij tja, gledat strašen prizor ponočnega ognja. Na dotično mesto dospevši, videl si gospodarsko poslopje g. Fr. Ježovnika, posestnika v Petrovčah v ognji. Ognjegasilci begali so po dvorišču ob-činske hiše, da se priredijo ter z brizgalnico in drugim gasilnim orodjem na pomoč odri-nejo. Takoj se nekateri z brizgalnico v hitrem diru odpeljejo proti Petrovčam, vasi, četrt ure od Žavca proti vshodu oddaljenej. Večina po-žarnih brambovcev morala je žalibože peš mah-niti na mesto nesreče, ker v hitrosti nij bilo dobiti konj. — Podvizali so se jako, celi pot so namreč dirjali, da bi še o pravem času na pogorišče došli; nekateri so sicer omahovali, vendar so prvimi za petami sledili. Došli so po stranskem potu v istem času na mesto ne-sreče, kakor prvi z brizgalnico. Zdajci dobi vsak svoje mesto in pristajoč mu posel, kajti veljalo je hišno poslopje, ki stoji v dotiki z plamtečim gospodarskim, ognju ubraniti. Res prav vrlo in spretno so se obnašali in s po-močjo dveh drugih brizgalnic ubranili hišno poslopje ljutemu ognju ter s tem odvrgli ne-varnost, ki je pretila sosednjim poslopijem. Ko so gasilci svoje delo, ki je 4 ure trajalo, do-vršili, odpravili so se utrujeni vsled napenjanja in vročine zopet peš proti domu. Gotovo vrlo in možato! Videti je bilo le, da disciplina

se ima še bolj utrditi. Naš trg je gotovo lahko ponosen na to ustanovitev, kajti društvo jako vrlo napreduje v veselje in zadovoljnost na-čelnika, podpornikov in drugih požrtvovalcev. V tem večjo čast naj bi si šteli naši tržani, ako bi se društvo smelo n a r o d n o imenovati. Naj bi se odborniki ne ustrašili ter predložili, da se slovenski komando vpelja. S tem bi pokazali, da so vrli narodnjaki. Tudi naj ne pazijo besed famozne „Cillier Zeitung“, ki piše 22. m. m. o svečanosti ustanovljenja Žav-ske požarne straže in mej drugim tudi omenja vzrok, vsled katerega se je pri omenjenem društvu nemški komando vpeljal. Neznani dopisnik piše namreč, da se nij vsled tega, ker bi bila nemščina pri nas priljubljena, nemški komando vpeljal, ampak zbog — potrebe. On gotovo nij dovolj pazljivo bral v „Sloven-skem Narodu“ dopisa od 19. m. m. iz Žavca, (kajti spodtaka se nad njim), v katerem se v izgled „Sokol“ ljubljanski, Kranjska, Dolenje vaška in hrvatske požarne straže navedejo, katere so na narodnem temelji ustanovljene. Sploh pa je grdo, da se omenjeni časnik v našem trgu podpira; se ve da sploh gole sa-mopašnosti.

H koncu naj še omenim, da je pri ome-njenem posestniku to drugi požar v teku 1 meseca. Dne 16. m. m. vpepelil mu je strašni element nov kozolc, poln žita in gospodarskega orodja. Dvomiti nij, da je ta grozni čin ma-ščevanja storila ena in ista hudobna roka zločinca. Gotovo pa ga bode prej ali slej za-dela osoda, akoravno je uže dvakrat pete od-nesel. G. Fr. Ježovnik je imel sicer poslopja zavarovana, ali kdo mu povrne škodo, katero vsled vpepeljenih poljskih pridelkov in gospo-darskega orodja trpi?

Z Dunaja 12. sept. [Izv. dop.] (Ru-sinski poslanci stopijo v Hohenwar-tov klub. — O društvu „Komensky“.) Rusinski drž. poslanci, ki so do sedaj jedini mej Slovani bili, ki so šli z ustavoverci skoz strm in grm, hoté v bodoče vstopiti v Hohen-wartov klub ter tako pomnožiti število avto-nomistov. Na ta način bodo prihodnjič v avto-nomističkej stranki vsa slavjanska plemena. Vsacega Slovana mora prav iz srca veseliti, da so se Rusini, te v Slavjanstvu izgubljene ov-čice, poprijeli razumne politike. Ta dogodek bode tem važnejši, čem bolj se je ustavoverno novinarstvo slednji čas brinolo za Rusijane, ne izpustivši najmanjše bitvice, koja bi ne bila v prilog ustavoverstvu a naklamstvo i šteto Pol-jakov. Vse mogoče žulje rusinske raznašali so židaki mej svet, napadajoč pri tem Poljake, druge Slovane in celo avtonomističko stran. Tako židovsko manevriranje imelo je svoj smoter. Hotelo je s tem jamo mej Poljaštvom in Rusinstvom še večjo storiti nego je uže bila. Sreča pa je tako počenje pustila na cedilu in ustavoverstvo je z neumnostjo svojo zopet nehoté koristilo Slovanstvu. Za prihodnost bode ta dogodek imel dobrodejnega upljava.

Te-le vrstice pa ne bodo tako veselo zvo-nele v ušesih. Na Dunaji obstoji uže mnogo let spolek „Komenský“, ki ima zadačo, usta-noviti za češko deco na Dunaji elementarna učilišča. Ustanovljenje „Deutscher Schulvereina“ je tudi to društvo hotelo porabiti, da se nje-gova sredstva umnožé ter tako paralizira nemški krik. Tukajšnji česki list „Vidensky Slo-van“ vabil je na pristop češke in druge rodo-ljube, praški „Pokrok“ je celo v uvodnem članku hvalil korist tega društva na Dunaji ter da je vredno, da se podpira, „Narodni li-sty“, „Čeh“, „Politik“ in drugi vabili so na

pomaganje Čehom na Dunaji. Ker je češki narod bogat, rodoljuben, pržtvovalen in je baš sedaj, ko Nemci tako dobro agitirajo za svoj „Schulverein“, ki ima v prvi vrsti delovati zoper Čeha, mislil sem, da bodo cele vrste pristopale k društvu „Komenskega“. Pa tu se, draga duša, zelo motiš. Češko rodoljubje, češka požrtvovalnost, bogati žepi čeških plemenitašev so si o tej priliki zamašili ušesa, zadržali žepa — niti jeden ud nij pristopil iz Češke ali Moravske k imenovanemu društvu. Nemci se potem pa smešijo iz Čehov, kar je prav žalostno in bode imelo mnogo slabega upliva. Tudi nihče ne misli, da ima češko časopistvo tako malo uplivanja na svoje čitalce. Ker se je ta redki dogodek v čeških listih razmotraval, sme ga tudi „Slov. Narod“ priobčiti, ne da bi kedo mislil, da hočemo na pr. Čehom zlo, ampak namera nam je baš naopak. Saj smo večkrat tudi sami prav siromašni na rodoljubji.

Stanko Vrazova svečanost.

(Konec.)

Pevci hrvatski in slovenski odpojo prigodno kompozicijo Zajčev: Vrazovo kantato. Za to teško kompozicijo niti nismo imeli skupne skušnje, a vendar se je pevalo dobro.

Za pesnikom hrvatskim, Kukuljevičem Sakcinskim, stopi na govorniški oder znani slovenski župnik Božidar Raič. Burno ga je občinstvo pozdravilo. Govoril je skoro poldrugo uro, a poslušalo ga je vse pazno, večkrat pa ga je prestrizalo slušateljstvo z dobro-klici, ter ploskanjem. Govoril je z mladeniško navdušenostjo, ter je čestokrat slušateljstvo elektrizoval. Gosp. Raič je s prva načrtal život Stanka Vraza do njega smrti. Opisal ga je kot slovenskega in hrvatskega pesnika. V svojem govoru je omenjal pravljice o „pesjanih“, katere pa imamo mi zdaj iskati ob naših zapadnih mejah. Gledé našega literarnega zjedinenja pravi govornik, da je Stanko hotel mahom to doseči, in vendar bi tedaj narod slovenski ne bil umel novega jezika, zato je bila koristna tudi Preširnova šola. A denes vidimo, kako se slovensko pisanje približuje hrvatsko-srbskemu, kako se oživlja ideja Vrazova. Raič je predlagal koncem svojega govora, naj Slovenci za književni jezik v znanostnej literaturi sprejmo hrvatsko-srbski, prostemu narodu pa naj se še dalje piše v slovenščini. Svoj govor pa završi s pozdravom na prof. dr. Muršeca, starega slovenskega rodoljuba štajerskega in prijatelja Vrazovega.

Pevci ljubljanske čitalnice in ptujski pevci zapojó umetniško Jenkovo „Molitev“ in mej pevanjem pade pregrinjalo raz Vrazove plošče in ko prenehajo slovenski pevci, valil se je klic „Slava Stanku“ iz tisoč grl po bližnjih goricah.

Petju slovenskih ljubljanskih pevcev sledili sta dve deklamaciji. G. Vatroslav Holz, je pohvalno deklamoval svojo prigodno pesen „Na Vrazovem domu“, a dovršeno umetniški je deklamoval g. Fijan iz Zagreba krasno na čelu predzadnjega „Vienca“ natisneno „Stanku Vrazu na dan 8. rujna 1880“, od Šenoe.

Pesnik sam ter deklamator morala sta se večkrat vrniti na oder.

Hrvatski pevci zapeli so za tem „Živela Hrvatska“, a združeni v krepek zbor z ljubljanskimi slovenskimi pevci našega Davorina nedosežno „Naprej“!

Prvi in najkrasnejši del Vrazove sveča-

nosti na njegovem domu završen je bil s to pesnijo.

Pod Vrazovim domom je slavnostni odbor priredil banket in v to svrhu je bil na trati postavljen dolg s platnom pokrit šator, preračunjen za 300 gostov. Ravno za toliko gostov so bile pripravljene mize zunaj šatora. Ali kaj je to za toliko velikansko število došlih, ki se je še zmirom pomnoževalo in ki so vsi prinesli sè soboj — dober apetit? Kakor bi trenil, bili so zasedeni vsi prostori, tako, da prostora niso dobili pri mizah niti mnogi vabljeni gostje. Vendar ne zadene krivnja slavnostnega odbora. Storil je, kar je bilo mogoče, a slavnost je vzrastla njemu preko glave, razvila se je velikansko — stvari na ljubo pa se mora marsikaj potrpeti. Kmalu se je povrnila zadovoljnost v srca vseh, katera je tudi razgrela v ozbilju tekoča vinska ljutomerska kapljica. Oni, ki pri mizah niso dobili prostora, — in teh je bila večina, posedli so se pod drevjem na zeleno trato.

V šatoru je napil prvo zdravijco predsednik „Matice hrvatske“ Ivan pl. Kukuljevič-Sakcinski: „Naj vzdignem to čašo ter jo izpijem tukaj na slovenskih tleh na čast bratskega slovenskega naroda. Slovenski narod bodi zmirom tako zdrav in čvrst, kakor je njegova narava okolo njega, on bodi vstrajen in delaven. Bog naj ga blagoslovi, da doseže sè svojim vstrajnim delovanjem vse ono, česar se nadeja opravičeno. Kakor je oni želel, čegar spomin slavimo mi denes, tako želim i jaz: ona vez, katera je pobrateni narod slovensko-hrvatski vezala doslej, ona naj se ne pretrga nikdar, nego postane naj močnejša. V imenu tega bratinstva, v imenu naroda hrvatskega, katerega denes jaz zastopam, izpraznem to čašo na pobrateni nam narod slovenski!“

Sledilo je tej napitnici še mnogo družih. Tako je napil profesor Žitek Hrvatom, Kostrenčič slovenskim rodoljubom in župniku Božidaru Raiču. Božidar Raič bratom Dalmatincem itd. Mej obedom igrali sta ljutomerska ter uniformirana varaždinska godba.

Preko četrte ure popoldne zapustil je jeden del Vrazovih čestilcev Cerovec ter z godbo na čelu vrnil se v ravnico, kjer so nas čakali vozovi. Oprášeni in trudni dospeli smo zvečer v Ormož. Tu je zopet veljalo priboriti si prostor, kajti dospevše v Ormož je uže silna množica ljudstva, sedečega pri mizah na ulici okolo gostilne, pozdravila. Na mah je postala povsod gnječa, niti z najboljšimi besedami nijsi ujel stola. Da bi se hrvatski in slovenski pevci skupili okolo jedne mize, o tem nij bilo misliti. Zagrebška „Sloga“ morala je romati celo v drugo gostilno. Samo ob sebi se ume, da se nameravani koncert v taci okoliščinah nij mogel vršiti in odpadel je tudi popolnem. A to nij motilo nikogar. Zagrebško „Kolo“ in ljubljanski čitalniški pevci dali so še več, nego je bilo odločeno programom. „Agr. Ztg.“ n. pr. piše: „Posebno odlikovali so se ljubljanski čitalniški pevci sè svojim lepim, korektnim ter melodičnim pevanjem.“

Slavnostnemu odboru je došlo blizu sto nazdravljajočih brzojavk.

Kljubu vsej utrujenosti pa se je ples vendar vršil kasneje v zgorenjih prostorih.

Ob 1. uri čez polnoči odpeljali so se, ko smo se še prav bratski poslovili drug od drugega, gostje iz Hrvatske. Mnogo drugih pa je ostalo še v gostilni pri zlatem vincu, ki ima to lastnost, da se rajše pije kolikor več se ga pije. Ob 7. uri v jutro na četrtek odpotovali so tudi gostje iz Ljubljane domov.

Domače stvari.

— (Deželnega predsednika Winklerja) je dné 7. t. m. tudi občina Zgornje Logaška izvolila za svojega častnega uda.

— (Ljubljanska ljudska kuhinja) se ponuja, da daje ubogim šolskim učencem za 3 gld. na mesec vsak dan kosilo (juho, meso in prikuho). Dobrotniki, ki hočejo uboge di-jake podpirati, naj bodo na to opozorjeni.

— (Kandidat za Maribor-Ptuj) od konservativne nemške stranke, s katero bode tudi slovenska narodna glasovala, je kakor uže nemške novine poročajo, mariborski meščan in hišni posestnik Fr. Bindlechner, občno spoštovan mož. „Tagespost“ pravi, da ne more verovati v to kandidturo, ker je g. Bindlechner tudi obrtnik milar, seifensieder. Od kod to „liberalno“ zaničevanje obrtništva in prostega meščanstva? Saj vendar jeden kandidat izmej protivnikov, pruski gospod Reuter, tudi nij družega kot prodajalec stare železnine. Nemški liberalci menda vendar ne bodo zdaj proglasili, da še le pri doktorji ali pri nemškem profesorji se človek začne.

— (Gledé trtne uši phylloxere) piše strokovnjak g. Rihard Dolenec v privatnem pismu semkaj: da je do zdaj okolo Velike doline — pri Jesenicah — sledeče gorice obiskal: na Grabi, Pisanke, Zgorenji in Dolenji Šelkovec, Slinovke, svetega Jakoba Vrh, Kebernjak, Jelšinek, Draga, Vršek, Na Rebru in Rajec; skupaj je na 112 mestih prav na tanko preiskal, pa niti najmanjšega sledu phylloxere ne našel. Najsumljivejši bil mu je Vrh svetega Jakoba in pa Rajec. Okolo Velike doline ima še celo, kaj obširno, tako zvano Ribniško gorico za preiskati, v katerej pa skoro da phylloxere niti ne sumi. To gorico preišče še le potem, ko bode z veliko bolj sumljivimi okolo Čateža gotov, kjer 13. t. m. delo prične. Prihodnji petek odrine v Krško in na Rako.

— (Iz Ljubljane) se telegrafira v „N. Fr. Pr.“ v večerni list od sobote, da nemškutarji nameravajo tukaj v Ljubljani sklicati „parteitag“ ustavovernih svojih somišljenikov iz Kranjskega, spodnjega Štajerskega in Primorja. Zakaj ravno iz teh krajev? So li uže tudi nemškutarji izprevideli in priznali, da je Ljubljana naravno središče vseh krajev, kjer Slovenci prebivajo? Nas veseli. — A kar se „parteitaga“ tiče, nemamo vere vanj, najbrž je tudi to-le taka laž, kakor jih zdaj po Hansa Krausa odhodu nadepolni sin profesorja Konška vsak teden nekaj iz Ljubljane v dunajske časopise pošlje. Skoro gotovo je, in kmalu bode čas potrdil, da o tej in takej nameri v ljubljanskej kazini ravno tako malo vedó, kot mi. Zloglasni ustavoverni poročevalec ljubljanski je potreboval spet par goldinarčkov in preudarjal: „kaj se čem pa denes za dunajske časopise zmisli.“ In padel mu je nekakov parteitag v glavo. To je ustavovernih ljubljanskih poročil avtentičnost, to naših „deutsch-krainerjev“ politična resnoba.

— (Občinska volitev.) V Zlatem polji, okraja Kamniškega, je bil voljen za župana France Pavlič, za svetovalca sta pa voljena France Pustotnik in France Klopčič.

— (Slovenska kandidatura na Goriškem.) Zadnja „Soča“ ostaje pri kandidaturi dr. Tonklija in njega priporočja, rekoč, da preteklost govori za dr. Tonklija. Mogoče bi bilo, — pravi „S.“ — da pokaže dr. Abram

jednake lastnosti in pričakovane vspehe. Ali naša sodba se mora na skušnje naslanjati, in po vednostnih zakonih dajamo občejsko skušnjo prednost. Mi se po zakonih značajev zanašamo, da po skušnjah utrjene lastnosti se ne spremené tudi v prihodnosti pri dr. Tonkliju; pri dr. Abramcu imamo le upanje, ne pa gotovosti, da bo nas zagovarjal z jednako intenzivnostjo in eneržijo. Politika in materijalni naši dobički, naše zahteve, naše potrebe so kaj realni ali stvarni predmeti. Nam nij samo eksperimentovati in upati, mi imamo potrebo, tudi gotovo pričakovati. Kjer se tedaj trdnjeje zanašamo, tam moramo izbrati si tudi sredstvo za namen. Zato nam je vzraslo po vsakostranskih razlogih in dejanstvenostih vsled hladnokrvnega premišljevanja trdno prepričanje, da brezstrastno, z razumovo nesebičnostjo in najboljšo vestjo nasvetujemo v narodov blagor za sedanjo dobo za državnega poslanca dr. Tonklija. Mi imamo celo našo pokrajino pred očmi; mi se oziramo na ves slovenski narod, na boje vseh Slovanov v prihodnjem državnem zboru. Mi bi radi videli v prid naše bodočnosti, da bi se svojo parlamentarno skušenostjo brez strahu pristopil naš zastopnik v sredo drugih slovanskih poslancev; videli bi radi, da bi se Slovencem v resnici jeden energičen vodnik pomnožil tudi v središču našega cesarstva. V občih blagor sedanje večine in Slovanov v državnem zboru priporočamo tedaj onega kandidata, ki je brez strahu predložil svoj program domačim možem, in ki je obečal vsako leto opravičevati svoje delovanje.“ Tako „Soča“.

— (Strela ubila.) Iz Št. Jarneja na Dolenjskem se nam piše 11. septembra: Včeraj okolo 4. ure popoldne ubila je strela na polji blizu Št. Jarneja 30 let staro kmetico Ano Košak iz Drame fare št. jarnejske. Natrgala je na njivi fižolovih strokov v košarico, da jih ponese domu, kar se naenkrat svitlo zabliška, strašno zagrmí in nesrečna kmetica od strele zadeta pri tej priči mrtva obleži. Raztrgala jej je strela obleko in dežnik, ter raznesla fižol iz košarice. Dvoje nježnih otrok zdihuje zdaj po nesrečnej materi. —

— (Rešitev.) Piše se nam iz Vipave 11. septembra: V soboto okolo 2. ure popoldne, igrala se je neka deklica okolo šest let stara pri mostu, ki drži čez Vipavo. Igrajoč se deklici se zdrsne in ona pade v vodo. Ljudij je okolo stalo precej veliko, ali nihče si nij upal po otroka, ker je voda zaradi preobilo dežja precej visoka. K sreči pride zraven gospod Aleksander Budal, čvrst mladenič. On skoči v vodo in plava za deklico, in ko jo dosepe, jo zgrabi za lase in k obrežju privleče ter jo od tam vrže na suho. Ljudje so otroka prijeli in potrebno storili, da je mogel zopet k zavesti priti.

— (Razbojnik Guzej ustreljen.) O smrti Guzeja, straha slovenskega štajerja, smo v zadnjem listu uže v kratkem dopisku poročili. Graškeje „Tagesposti“ se o tem javlja iz Št. Jurja 11. sept.: Včeraj popoldne so žandarmi našli v Jelcah, občini Dolje, glasovitega, zmirom dobro oroženega roparja Guzeja, kateri je iz neke kleti na žandarne streljal in se jim rogal, da ga ne bodo mogli ujeti. Guzej je dva žandarma ranil, a nazadnje bil vendar tudi ustreljen. Od 12. junija lanskega leta, ko je bil občinskega služabnika v Št. Jurji Mastnjaka ustrelil, vedno je to okolico vznemirjal.

Razne vesti.

* (Zaprta preiskovalni sodnik.) Pred sodnikom v Liberci na Češkem je 8. sept. stal neki prebrisan kaznenec. Ker čuvaj ravno nji gledal nanj, niti sodnik, skoči kaznenec po konci in hitro smukne skozi vrata ven. Ker je ključ v vratih tičal, zavrti ga ubežni kaznenec naglo za soboj, in sodnik je bil ujet in zaprt v svojej lastnej kanceliji. Zdaj je mislil kaznenec, da bode srečno utekel tudi iz poslopja ven. Ali na njegovo obžalovanje se v raznih hodnikih nij dobro izpoznaval, zašel, in bričem se je posrečilo ujeti ga, predno se je mogel iz sodišča oddaljiti.

* (Nesreča na poštne vozu.) Nekateri starejši ljudje se rajši vozijo z vozom nego li z železnico, boječ se nesreče. A nesreča ne praznuje nikjer, tudi na poštne vozu ne. To kaže sledeči dogodek. Blizu Braila v Švajci je vozil poštni voz po cesti več potkov. Ko se voz zavije okolo necega holmca, ustrašijo se konji pokritega tovora, ki so ga bili ovčji pastirji naredili poleg ceste v grabnu in skočijo v stran. Pri tem se voz preobrúne, prekopicne se čez škarpó in pade še enkrat okolo. Izmej potnikov, ki so v vozu bili, so dva gospoda, ena žena in en otrok ranjeni, v razbitimi okenskiimi šipami obrezani; jeden pak, amerikansk študent Barrington, se je ubil, konduktér in postiljon sta le malo obtolčena.

* (Čudovita iznajdba.) Na vrt graščine Miramarske poleg Trsta sta prišla te dni dva nemška profesorja ter sta se posebno sukala okolo jedne steklene plave kroglice in jo tipala od vseh strani. Nekateri drugi šetalci so to opazili in prišli so bližje ter vprašali, kaj da imata s to kroglo. Jeden teh učenjakov je dejal, da je iznašel na tej plavej krogli važno iznajdbo; ta krogla je namreč na onej strani hladna, ki je obrnena k solncu, a vroča na nasprotnjej, to da je prouzročila — plava barva. Potem pa je važnim glasom jel predavati svoje teorije. Vrtar vidi, koliko ljudij se je tam zbralo, pride tja in vpraša, kaj da to pomeni. Pove se mu. Vrtarja pa se loti silen smeh! Razžaljeni nemški profesor ga vpraša, zakaj se smeji? Morebiti zna on bolje povedati, zakaj da je krogla na senčnatej strani vroča? „Gotovo“ — smeji se dalje vrtar, — „zato ker sem jaz kroglo ravno obrnil.“

* (Največji dijamant) celega sveta se zdaj brusi v brusilnici za dijamante v nemškem Hanavu. Težak je 232 karatov, ter bode zbrúšen tehtal od 150 do 160 karatov. Najtežji dijamant je imela doslej angleška kraljica v svojej kroni, ki je težek 152 karatov.

* (Oproščen ponarejalec bankovcev.) V Bríxu je stal 7. sept. pred porotniki 15 let star gimnazijalni učenec tožen, da je desetake z risanjem se svinčnikom in tušem ponarejal. Ker se je dokazalo, da ga je njegov oče, porabivši fantov risarski talent, na to zapeljal, in ker je tudi le ta potem dva taka od sina slabo zrisana bankovca menjal, izrekli so porotniki, da dečko desetakov nij ponarejal, ker le s tem pravorokom so ga mogli oprostiti nekrivega, kar so hoteli. Očeta je pa sodnija obsodila na 4 leta uječe.

* (Judovsk duhoven) ali rabiner v Weilburgu pri Wiesbadnu je od svoje službe odstavljen, ker je pri sodniji obdolžen, da je — kradel.

Listnica opravištva. Gosp. F. Z. v D. Plačano do 8. januarja 1881.

Zahvala.

Lepa hvala p. n. gospé Albinu Valentovej, gg. ljubljanskim pevcom in njih voditelju g. V. Valenti, g. A. Lavrenčiču, mnogobrojnim gg. notranjskim pevcem, g. J. Milavcu v Cerknici, gostoljubnej Gasparijevi in Lavričevi hiši na Rakeku, ter sploh vsem, ki so kaj pripomogli, da se je pri naši slovesnej „Besedi“ dne 8. sept. dosegel tako nepričakovano sijajen uspeh! Živeli!

V Cerknici dne 11. septembra 1880.

Čitalnični odbor.

Umrli so v Ljubljani:

9. septembra: Matija Zdravje, uradni sluga, 68 l., v Križevniških ulicah, št. 9, za mrtvico v možjanih. — Ivana Pogačar, dekletica, 4 m., v florijanskih ulicah, št. 33, za drisko.

11. septembra: Ivan Matičič, pekovski pomoč-

nik, 20 l., na starem trgu, št. 19. — Ivana Vosou, hišna posestnica, 60 l., pred škofijo.

V deželnej bolnici:

6. septembra: Ana Strajnar, gostija, 68 l., za pleuritis sinistra. — Janez Janža, gostač, 66 l., za pneumonia chronica. — Jožef Vanič, gostač 70 l., za pneumonia.

Tujci.

11. septembra:

Pri Slonu: Lavrič iz Notranjskega. — Lahn iz Trsta. — Prauch iz Dunaja. — Lenk iz Pulja. — Kolb iz Dunaja.

Pri Malici: pl. Kleinmayr iz Dunaja. — Stern iz Zagreba. — Pözl iz Dunaja. — Polak iz Trsta. — Böss iz Gorice. — Zelenc, Büttner, dr. pl. Kohl iz Dunaja. Testin iz Kočevja.

Loterijske srečke.

V Gradci 11. septembra: 31, 18, 85, 5, 79. Na Dunaji 11. septembra: 82, 20, 5, 44, 33.

Dunajska borza 13. septembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

	72 gld.	45 kr.
Enotni drž. dolg v bankovcih	72	70
Enotni drž. dolg v srebru	88	40
Zlata rente	132	—
1860 drž. posojilo	829	—
Akcije narodne banke	286	90
Kreditne akcije	118	25
London	—	—
Srebro	9	40
Napol.	5	66
C. kr. cekini	58	20
Državne marke		

J. Giontini,

v Ljubljani na mestnem trgu št. 17,

ima veliko zalogo vseh tukajšnjih

šolskih knjig, klasikov in atlantov

(434—1) vezane ali nevezane.

Učeneo

ki je izvršil vsaj četrti normalni razred, se sprejme v prodajalnico

Fridrik Homan-a,

(435—1)

v Radovljici.

Svarilo.

Ker néma moj sin Janez ničesar več od mene terjati, javljam tu, da nikakoršnih na moje ime delanih dolgov ne plačam.

V Šent-Mihelu pri Novem mestu 24. avg. 1880.

Miha Vinter,

(436)

posestnik.

Dijake

na hrano in v stanovanje

sprejema solidna rodbina v Gorici. Pogoji so jako ugodni ter natančneje pove iz uljudnosti opravištvo tega lista.

(429—2)

Umetne zobe in zobovja

(zobovja z zračnim pritiskom)

prireja po najnovejšem umetnem načinu, ne da bi odstranjeval zobne korenine, brez vsake bolečine, votle zobe pa z dobro tvarino trajno plombira. Zobne operacije brez bolečin izvršuje z omotljenjem z gazom za smejanje

(410—8)

zobni zdravnik A. PAICHEL

poleg Hradskega mostu, I. nadstropje.

Ordinuje od 9.—12. in od 2.—5. ure.

Strune

za gosli, gitare in citre

iz tovarne bratov Kirchner na Dunaji prodaje

Vaso Petričič,

(418—2)

v Ljubljani.

Nove vozne liste

za železnice

prav po nizkej ceni priporoča

„Národna tiskarna“ v Ljubljani.